

Bryssel 22. kesäkuuta 2020

TIEDONANTO

YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN ERO EUROOPAN UNIONISTA JA HAITALLISIA VIERASLAJEJA KOSKEVAT EU:N SÄÄNNÖT

Yhdistynyt kuningaskunta on 1. helmikuuta 2020 alkaen eronnut Euroopan unionista, ja siitä on tullut ns. kolmas maa¹. Erosopimuksessa määrätään siirtymäkaudesta², joka päättyy 31. joulukuuta 2020.³ Siihen saakka Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa sovelletaan Euroopan unionin oikeutta sen kaikilta osin.⁴

Siirtymäkauden aikana EU ja Yhdistynyt kuningaskunta neuvottelevat uutta kumppanuutta koskevasta sopimuksesta, jossa määrätään erityisesti vapaakauppa-alueesta. Ei kuitenkaan ole varmaa, tehdäänkö tällainen sopimus ja tuleeko se voimaan siirtymäkauden päättyessä. Tällaiseen sopimukseen perustuva suhde olisi joka tapauksessa markkinoillepääsyä koskevien edellytysten osalta hyvin erilainen kuin tilanne, jossa Yhdistynyt kuningaskunta osallistuu sisämarkkinoihin⁵, EU:n tulliliittoon sekä arvonlisävero- ja valmisteveroalueeseen.

Sen vuoksi kaikkia asianomaisia ja erityisesti talouden toimijoita muistutetaan oikeudellisesta tilanteesta, jota sovelletaan siirtymäkauden päätyttyä (katso jäljempänä osa A). Tässä tiedonannossa selitetään myös eräitä eroa koskevia erosopimuksen määräyksiä (katso jäljempänä osa B) sekä Pohjois-Irlannissa siirtymäkauden päätyttyä sovellettavia sääntöjä (katso jäljempänä osa C).

¹ Kolmas maa on maa, joka ei ole EU:n jäsenvaltio.

² Sopimus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä, jäljempänä 'erosopimus' (EUVL L 29, 31.1.2020, s. 7).

³ Siirtymäkautta voidaan ennen 1. päivää heinäkuuta 2020 pidentää kerran enintään yhdellä tai kahdella vuodella (erosopimuksen 132 artiklan 1 kohta). Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on toistaiseksi sulkenut pois tällaisen pidentämisen.

⁴ Lukuun ottamatta eräitä erosopimuksen 127 artiklassa määrättyjä poikkeuksia, joista millään ei ole merkitystä tämän tiedonannon kannalta.

⁵ Vapaakauppasopimuksessa ei määrätä etenkin sellaisista (tavaroiden ja palvelujen alalla sovellettavista) sisämarkkinoiden periaatteista kuin vastavuoroinen tunnustaminen, 'alkuperämaaperiaate' ja yhdenmukaistaminen. Vapaakauppasopimuksella ei myöskään poisteta tullimuodollisuuksia ja -tarkastuksia, jotka koskevat esimerkiksi tavaroiden alkuperää ja niihin sisältyviä tuotantopanoksia, eikä tuontiin ja vientiin sovellettavia kieltoja ja rajoituksia.

Neuvoja sidosryhmille:

Tässä tiedonannossa esitettyjen seurausten huomioon ottamiseksi kolmanteen maahan, Yhdistynyt kuningaskunta mukaan luettuna, sijoittautuneita, EU:n markkinoille saatettujen elävien kasvien ja eläinten tuottajia/viejiä kehoitetaan erityisesti tutustumaan unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien luetteloon, jäljempänä 'unionin luettelo' (https://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/list/index_en.htm). Tähän luetteloon sisällytettyjä lajeja (mukaan lukien kaikki osat, sukusolut, siemenet, munat ja lisääntymisyksiköt, jotka saattavat säilyä hengissä ja myöhemmin lisääntyä) ei voi tuoda unionin alueelle, tullivalvonnassa tapahtuva kauttakuljetus mukaan lukien, ja niihin sovelletaan myös muita rajoituksia.

Huom.

Tässä tiedonannossa ei käsitellä

- eläinten siirtoihin liittyvää eläinten terveyttä ja hyvinvointia taikka kansanterveyttä koskevia EU:n sääntöjä;
- kasvien terveyttä koskevia EU:n sääntöjä;
- uhanalaisia lajeja koskevia EU:n sääntöjä; tai
- mukana matkustavia lemmikkieläimiä koskevia sääntöjä.

Näiden seikkojen osalta on valmisteilla tai on jo julkaistu muita tiedonantoja⁶.

A. OIKEUDELLINEN TILANNE SIIRTYMÄKAUDEN PÄÄTYTTYÄ

Haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennalta ehkäisemisestä ja hallinnasta 22 päivänä lokakuuta 2014 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1143/2014⁷ ei enää sovelleta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan⁸. Tällä on erityisesti seuraavat vaikutukset:

1. EU:HUN TUOTAVAT ELÄVÄT ELÄIMET JA KASVIT

Asetuksen (EU) N:o 1143/2014 7 artiklan mukaan on kiellettyä tuoda unionin alueelle, tullivalvonnassa tapahtuva kauttakuljetus mukaan lukien, ja kuljettaa unioniin (lukuun ottamatta lajien kuljettamista toiseen paikkaan niiden hävittämisen yhteydessä) unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien luettelossa, jäljempänä 'unionin luettelo', olevien lajien eläviä yksilöitä. Kielto koskee myös

⁶ https://ec.europa.eu/info/european-union-and-united-kingdom-forging-new-partnership/future-partnership/preparing-end-transition-period_fi

⁷ EUVL L 317, 4.11.2014, s.35.

⁸ Asetuksen (EU) N:o 1143/2014 sovellettavuudesta Pohjois-Irlantiin, ks. tämän tiedonannon osa C.

kaikkia osia, sukusoluja, siemeniä, munia ja lisääntymisyksiköitä, jotka saattavat säilyä hengissä ja myöhemmin lisääntyä. Kielletyt lajit luetellaan täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2016/1141⁹, sellaisena kuin se on muutettuna, liitteessä.

Edellä mainituista rajoituksista voidaan poiketa jäsenvaltioiden viranomaisten myöntämällä luvilla, joiden nojalla sallitaan unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien tutkimus tai ex situ -suojaus sekä tieteellinen tuotanto ja sen jälkeinen käyttö lääkkeenä. Poikkeustapauksissa, joissa se on pakottavaan yleiseen etuun liittyvistä syistä tarpeen, lupia voidaan myöntää muihin toimiin, edellyttäen, että komissio on antanut tälle hyväksynnän.

Poikkeusta sovelletaan myös sellaisten lemmikkieläinten, joita ei pidetä kaupallisessa tarkoituksessa ja jotka kuuluvat unionin luetteloon sisältyviin haitallisiin vieraslajeihin, omistajiin, jotka saavat pitää ne eläinten luonnolliseen kuolemaan saakka. Seuraavat edellytykset on täytettävä: a) eläimiä on pidetty ennen niiden sisällyttämistä unionin luetteloon; b) eläimiä pidetään suljetussa säilössä ja kaikki aiheelliset toimenpiteet on otettu käyttöön sen varmistamiseksi, että yksilöt eivät voi lisääntyä tai karata.

2. ELÄVIEN ELÄINTEN JA KASVIEN POISTUMINEN EU:STA

Asetuksen (EU) N:o 1143/2014 7 artiklan d kohdan mukaan on kiellettyä kuljettaa unionista (lukuun ottamatta lajien kuljettamista toiseen paikkaan niiden hävittämisen yhteydessä) unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien luettelossa, jäljempänä 'unionin luettelo', olevien lajien eläviä yksilöitä. Kielto koskee myös kaikkia osia, sukusoluja, siemeniä, munia ja lisääntymisyksiköitä, jotka saattavat säilyä hengissä ja myöhemmin lisääntyä. Kielletyt lajit luetellaan täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2016/1141, sellaisena kuin se on muutettuna, liitteessä.

Edellä kuvaillun mukaisia, luvan perusteella myönnettyjä poikkeuksia ja lemmikkieläinten omistajille myönnettyjä poikkeuksia sovelletaan.

3. TUONTIA KOSKEVA VIRALLINEN VALVONTA

Asetuksen (EU) N:o 1143/2014 15 artiklan mukaan virallista valvontaa sovelletaan yhdistetyn nimikkeistön niihin koodeihin kuuluviin tavaraluokkiin, joihin viitataan unionin luettelossa, jotta voidaan varmistaa, että a) tavarat eivät sisälly unionin luetteloon, tai b) tavaroille on voimassa oleva lupa. Jos valvonnassa havaitaan vaatimustenvastaisuus, tullimenettelyyn asettaminen on keskeytettävä tai tavarat otettava haltuun. Lisäksi asetuksen (EU) N:o 1143/2014 13 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat ottaa unionin rajalla käyttöön myös muita tarkastuksia, joilla

⁹ Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2016/1141, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2016, unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien luettelon hyväksymisestä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1143/2014 nojalla (EUVL L 189, 14.7.2016, s. 4). Luettelon konsolidoitu versio, ks. https://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/docs/R_2016_1141_Union-list-2019-consolidation.pdf.

pyritään estämään unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien tahaton tuonti (esim. vierasaineina muissa tavaroissa).

B. KESKEISET EROSOPIMUKSEN MÄÄRÄYKSET

1. SIIRTYMÄKAUDEN PÄÄTTYESSÄ KESKEN OLEVA TAVAROIDEN LIIKKUMINEN

Erosopimuksen 47 artiklan 1 kohdan mukaisesti, siinä määrätyn edellytyksin, siirtymäkauden päättyessä kesken olevaa tavaroiden liikkumista on unionin oikeuteen sisältyvien tuonti- ja vientilisenssejä koskevien vaatimusten kannalta pidettävä unionin sisäisinä liikkumisina.

Esimerkki: Unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien luettelossa olevien lajien elävien yksilöiden siirto EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä on meneillään siirtymäkauden päättyessä. Ne voidaan edelleen tuoda EU:hun, jos

a) niille on asetuksen (EU) N:o 1143/2014 8 tai 9 artiklan mukainen voimassa oleva lupa; tai

b) siirrossa on kyse lajien kuljettamisesta toiseen paikkaan niiden hävittämisen yhteydessä.

2. PYYNNÖT SISÄLLETTÄÄ HAITALLINEN VIERASLAJI UNIONIN LUETTELOON

Yhdistyneen kuningaskunnan Euroopan unionista eroamisen jälkeen, eli jo siirtymäkaudella, Yhdistynyt kuningaskunta ei voi toimittaa komissiolle pyyntöjä haitallisten vieraslajien sisällyttämiseksi unionin luetteloon.¹⁰

C. POHJOIS-IRLANNISSA SIIRTYMÄKAUDEN PÄÄTTYTTYÄ SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖT

Siirtymäkauden päättymisen jälkeen sovelletaan Irlantia/Pohjois-Irlantia koskevaa pöytäkirjaa.¹¹ Irlantia/Pohjois-Irlantia koskevan pöytäkirjan soveltaminen edellyttää Pohjois-Irlannin edustajakokouksen määrääjain ilmaisemaa suostumusta. Ensimmäinen voimassaolojakso päättyy neljän vuoden kuluttua siirtymäkauden päättymisestä.¹²

Irlantia/Pohjois-Irlantia koskevan pöytäkirjan nojalla eräitä unionin oikeuden säännöksiä sovelletaan myös Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa Pohjois-Irlannin osalta. EU ja Yhdistynyt kuningaskunta ovat lisäksi sopineet Irlantia/Pohjois-Irlantia koskevassa pöytäkirjassa, että siltä osin kuin unionin oikeuden säännöksiä sovelletaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneessä

¹⁰ Erosopimuksen liitteessä VII olevan 128 artiklan 6 ja 12 kohta.

¹¹ Erosopimuksen 185 artikla.

¹² Irlantia/Pohjois-Irlantia koskevan pöytäkirjan 18 artikla.

kuningaskunnassa Pohjois-Irlannin osalta, Pohjois-Irlantia kohdellaan kuin se olisi jäsenvaltio.¹³

Irlantia/Pohjois-Irlantia koskevassa pöytäkirjassa määrätään, että haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennalta ehkäisemisestä ja hallinnasta 22 päivänä lokakuuta 2014 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1143/2014 sovelletaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa Pohjois-Irlannin osalta.¹⁴

Tämä tarkoittaa, että tämän tiedonannon osassa A ja B olevien Euroopan unionia koskevien viittausten on katsottava viittaavan myös Pohjois-Irlantiin, kun taas viittauksia Yhdistyneeseen kuningaskuntaan on pidettävä viittauksina yksinomaan Isoon-Britanniaan.

Tarkemmin sanottuna tämä tarkoittaa muun muassa seuraavaa:

- Tavaroiden liikkuminen Pohjois-Irlannista kolmanteen maahan on asetuksen (EU) N:o 1143/2014 mukaista poistumista.
- Tavaroiden liikkuminen Pohjois-Irlannista EU:hun ei ole tuontia vaan asetuksen (EU) N:o 1143/2014 mukaista EU:n sisäistä liikkumista.
- Tavaroiden liikkuminen kolmannesta maasta tai Isosta-Britanniasta Pohjois-Irlantiin on asetuksen (EU) N:o 1143/2014 mukaista tuontia, myös virallisen valvonnan kannalta.
- Unionin luettelossa olevien lajien markkinoille saattaminen ja muu käyttö Pohjois-Irlannissa on kielletty, paitsi jos kyse on voimassa olevan luvan kattamasta toiminnasta. Tämä rajoitus koskee myös Isosta-Britanniasta Pohjois-Irlantiin kuljetettavia tavaroita.
- Asetusta (EU) N:o 1143/2014 sovelletaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan Pohjois-Irlannin osalta eli
 - Pohjois-Irlannin osalta Yhdistyneen kuningaskunnan on vahvistettava ja hyväksyttävä toimintasuunnitelmia, joilla puututaan unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien tahattoman tuonnin ja leviämisen ensisijaisiin väyliin.
 - Pohjois-Irlannin osalta Yhdistyneen kuningaskunnan on perustettava unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien seurantajärjestelmä sekä ilmoitettava komissiolle ja tiedotettava jäsenvaltioille unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien tuonnista ja esiintymisestä.

¹³ Erosopimuksen 7 artiklan 1 kohta yhdessä Irlantia/Pohjois-Irlantia koskevan pöytäkirjan 13 artiklan 1 kohdan kanssa.

¹⁴ Irlantia/Pohjois-Irlantia koskevan pöytäkirjan 5 artiklan 4 kohta ja pöytäkirjan liitteessä 2 oleva 26 jakso.

- Pohjois-Irlannin osalta Yhdistyneellä kuningaskunnalla on oltava käytössään tehokkaat hallintatoimenpiteet sellaisia haitallisia vieraslajeja varten, joilla on merkitystä unionin kannalta, ja joiden on todettu levinneen laajalle sen alueella. Myös asianmukaisia ennallistamistoimenpiteitä on toteutettava.
- Pohjois-Irlannin osalta Yhdistyneen kuningaskunnan on säädettävä seuraamuksista, joita sovelletaan tämän asetuksen rikkomiseen ja saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti pyrittävä perimään kustannukset, joita on aiheutunut haitallisten vieraslajien aiheuttamien haitallisten vaikutusten ennaltaehkäisystä, niiden vähentämisestä mahdollisimman paljon sekä niiden lieventämisestä.
- Asetuksen (EU) 1143/2014 24 artiklan mukaista raportointivelvoitetta sovelletaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan Pohjois-Irlannin osalta.

Irlantia/Pohjois-Irlantia koskevan pöytäkirjan 6 artiklan 1 kohdan mukaan pöytäkirjan nojalla sovellettavia EU:n oikeuden säännöksiä, jotka estävät tai rajoittavat tavaroiden vientiä, on sovellettava Pohjois-Irlannin ja Yhdistyneen kuningaskunnan muiden osien väliseen tavarakauppaan ainoastaan siltä osin kuin se on ehdottoman välttämätöntä unionin kansainvälisten velvoitteiden nojalla.

Tämä merkitsee muun muassa seuraavaa:

- Asetuksen (EU) N:o 1143/2014 7 artiklan d alakohtaa sovelletaan ainoastaan unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien vientiin Pohjois-Irlannista Isoon-Britanniaan.

Irlantia/Pohjois-Irlantia koskevassa pöytäkirjassa kuitenkin evätään Yhdistyneeltä kuningaskunnalta Pohjois-Irlannin osalta mahdollisuus

- osallistua unionin päätöksentekoon ja päätösten valmisteluun¹⁵;
- aloittaa vastustamis-, suoja- tai välimiesmenettelyjä siltä osin kuin ne koskevat EU:n jäsenvaltioiden antamia tai toteuttamia teknisiä määräyksiä, standardeja, arviointeja, rekisteröintejä, todistuksia, hyväksyntöjä ja lupia¹⁶;
- toimia johtavana viranomaisena arvioinneissa tai tutkimus-, hyväksyntä- tai lupamenettelyissä¹⁷;
- vedota Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisten myöntämien lupien vastavuoroiseen tunnustamiseen EU:ssa¹⁸.

¹⁵ Silloin kun tiedonvaihtoa ja keskinäistä kuulemista tarvitaan, se tapahtuu Irlantia/Pohjois-Irlantia koskevan pöytäkirjan 15 artiklan nojalla perustetussa neuvoo-antavassa yhteisessä työryhmässä.

¹⁶ Irlantia/Pohjois-Irlantia koskevan pöytäkirjan 7 artiklan 3 kohdan viides alakohta.

¹⁷ Irlantia/Pohjois-Irlantia koskevan pöytäkirjan 13 artiklan 6 kohta.

¹⁸ Irlantia/Pohjois-Irlantia koskevan pöytäkirjan 7 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta.

Tämä merkitsee muun muassa seuraavaa:

- Yhdistynyt kuningaskunta ei voi Pohjois-Irlannin osalta vastustaa unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien luetteloon tehtäviä päivityksiä;
- Yhdistynyt kuningaskunta ei voi Pohjois-Irlannin osalta toimittaa komissiolle pyyntöjä sisällyttää haitallinen vieraslaji unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien luetteloon asetuksen (EU) N:o 1143/2014 4 artiklan 4 kohdan mukaisesti; ja
- Yhdistyneen kuningaskunnan Pohjois-Irlannille asetuksen (EU) N:o 1143/2014 8 artiklan 2 kohdan nojalla myöntämä lupaa ei tunnusteta EU:n jäsenvaltiossa.

Haitallisia vieraslajeja käsittelevällä komission verkkosivustolla (https://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm) on yleistä tietoa sovellettavasta unionin lainsäädännöstä. Verkkosivuja päivitetään tarpeen mukaan.

Euroopan komissio
Ympäristöasioiden pääosasto